

УДК 378:81'243:316.77

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2026.2.13>**А. М. ЯЛОВА***аспірантка,**Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна**Електронна пошта: kulishevskaya2001@gmail.com**<https://orcid.org/0009-0001-8749-065X>*

ІНШОМОВНА МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ: СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА

У статті здійснено теоретичний аналіз іншомовної міжкультурної компетентності як педагогічної категорії в умовах сучасного освітнього простору. Актуальність дослідження зумовлена глобалізаційними процесами, активною євроінтеграцією України та зростанням ролі міжкультурної комунікації, що визначає необхідність підготовки особистості, здатної до ефективної взаємодії з представниками інших культур в умовах полікультурного середовища. Окреслено суперечності між потребами сучасної мовної освіти та відсутністю єдиного підходу до трактування сутності іншомовної міжкультурної компетентності у педагогічній науці.

На основі аналізу та узагальнення наукових підходів вітчизняних і зарубіжних учених уточнено сутність іншомовної міжкультурної компетентності як інтегративної характеристики особистості, що поєднує систему знань, умінь, навичок і ціннісних установок, необхідних для здійснення ефективної міжкультурної комунікації засобами іноземної мови. Обґрунтовано нерозривний зв'язок мовної та культурної підготовки особистості, що визначає специфіку досліджуваної компетентності як педагогічного явища.

Визначено структуру іншомовної міжкультурної компетентності як багаторівневої системи взаємопов'язаних компонентів: когнітивного (знання про мову, культуру та соціальні норми), комунікативного (мовленнєві вміння та навички міжкультурної взаємодії), соціокультурного (урахування культурних норм і моделей поведінки), ціннісно-мотиваційного (толерантність, відкритість до культурного різноманіття) та діяльнісного (практична реалізація компетентності у реальних комунікативних ситуаціях). Доведено, що ефективність міжкультурної комунікації забезпечується лише за умови цілісної сформованості всіх компонентів у їх взаємодії.

Обґрунтовано значення іншомовної міжкультурної компетентності як педагогічної категорії, що виступає метою, критерієм результативності та світоглядним орієнтиром сучасної мовної освіти. Окреслено перспективи подальших досліджень, пов'язані з розробленням методичних засад формування досліджуваної компетентності та впровадженням ефективних технологій її розвитку в освітньому процесі.

Ключові слова: іншомовна міжкультурна компетентність, міжкультурна комунікація, іншомовна освіта, структура компетентності, педагогічна категорія, соціокультурний компонент, компетентнісний підхід.

Вступ. Актуальність дослідження іншомовної міжкультурної компетентності зумовлена сучасними глобалізаційними процесами, активною євроінтеграцією України та зростанням ролі міжкультурної комунікації в освітньому просторі. У цих умовах знання іноземних мов виступає не лише як інструмент передачі інформації, а як засіб ефективної взаємодії представників різних культур, що потребує формування у здобувачів освіти відповідної компетентності [Гарлицька 2025 : 99]. Посилення міжнародних контактів, академічної мобільності та міжкультурного діалогу актуалізує необхідність підготовки особистості, здатної до адекватного сприйняття культурного різноманіття та ефективної комунікації в полікультурному середовищі. Як зазначають дослідники, сучасна мовна освіта орієнтується на формування фахівця

нового типу – суб'єкта міжкультурної взаємодії, здатного виходити за межі власної культури та інтерпретувати явища іншої [Гарлицька 2025 : 100].

Поставлення проблеми полягає в тому, що попри значну кількість досліджень, у сучасній педагогічній науці відсутній єдиний підхід до трактування поняття іншомовної міжкультурної компетентності, а також спостерігаються суттєві розбіжності у визначенні її структурних компонентів. Як підкреслюють науковці, не існує єдності щодо компонентного складу іншомовної комунікативної та міжкультурної компетентностей, що ускладнює їх практичну реалізацію в освітньому процесі [Пасічник : 160]. Водночас недостатньо узагальнено сутність іншомовної міжкультурної компетентності саме як педагогічної категорії, що потре-

бує системного осмислення та уточнення її структури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема міжкультурної компетентності перебуває в центрі уваги як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Зокрема, питання взаємодії мови і культури, сутності та структури міжкультурної компетентності досліджували О. Бігич, С. Ніколаєва, О. Пасічник, Н. Калашнік, О. Гладка та ін. У працях зарубіжних дослідників (зокрема, у концепціях компетентнісного підходу) міжкультурна компетентність розглядається як здатність до ефективної комунікації в умовах культурного різноманіття.

Метою статті є уточнення сутності іншомовної міжкультурної компетентності як педагогічної категорії та визначення її структури.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати наукові підходи до визначення іншомовної міжкультурної компетентності.
2. Розкрити сутність іншомовної міжкультурної компетентності як педагогічного явища.
3. Визначити структурні компоненти іншомовної міжкультурної компетентності.
4. Окреслити її роль у сучасному освітньому процесі.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс теоретичних методів, що забезпечили цілісність і наукову обґрунтованість отриманих результатів. Зокрема, застосовано аналіз і синтез наукової літератури з метою узагальнення існуючих підходів до розуміння міжкультурної компетентності; порівняння – для виявлення спільних і відмінних ознак у трактуванні досліджуваного феномена різними авторами; систематизацію – для структурування теоретичного матеріалу; узагальнення – для формулювання авторського визначення поняття. Методологічну основу дослідження становлять компетентнісний підхід, що орієнтує освітній процес на формування здатності до ефективної діяльності; комунікативний підхід, який передбачає розвиток умінь реального мовного спілкування; а також концепція діалогу культур, відповідно до якої процес навчання іноземної мови розглядається як вза-

ємодія різних культурних систем.

Результати та дискусії. У сучасній педагогічній науці поняття іншомовної міжкультурної компетентності розглядається як складне інтегративне утворення, що формується на перетині мовної, комунікативної та культурної підготовки особистості. Його виникнення зумовлене усвідомленням нерозривного зв'язку мови й культури, що визначає нові підходи до навчання іноземних мов у контексті міжкультурної взаємодії.

Проблема взаємозв'язку мови і культури має глибоке наукове підґрунтя. Ще В. Гумбольдт наголошував на тому, що мова є відображенням духовного світу народу і водночас формує його культурну картину світу [Зоріна, Гладка : 196]. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що мова не лише передає інформацію, а й виступає засобом репрезентації культурних цінностей, норм і моделей поведінки, що обумовлює необхідність урахування культурного контексту в процесі її вивчення.

Відповідно до положень «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти», компетентність трактується як сукупність знань, умінь і особистісних характеристик, які забезпечують здатність особистості ефективно діяти у певних ситуаціях [Зоріна, Гладка : 196]. У цьому контексті іншомовна міжкультурна компетентність постає як здатність здійснювати ефективну комунікацію в іншомовному середовищі з урахуванням культурних особливостей співрозмовників.

У науковій літературі міжкультурна компетентність визначається як комплекс знань про рідну та інші культури, а також умінь адекватно застосовувати ці знання у процесі взаємодії з представниками інших культур [Зоріна, Гладка : 197]. Водночас акцентується, що вона передбачає не лише когнітивний компонент, а й сформованість відповідних ціннісних орієнтацій – толерантності, відкритості до культурного різноманіття та готовності до міжкультурного діалогу.

У контексті іншомовної освіти міжкультурна компетентність тісно пов'язана з іншомовною комунікативною компетентністю. Як зазначає О. Пасічник, міжкультурний компонент є невід'ємною складовою іншо-

мовної підготовки та доповнює її, забезпечуючи здатність особистості до діалогу культур [Пасічник : 162]. При цьому наголошується, що процес навчання іноземної мови не може обмежуватися лише засвоєнням мовних знань, а має передбачати формування умінь інтерпретувати культурні явища та співвідносити їх із власною культурою.

Сучасні підходи до розуміння іншомовної компетентності підкреслюють її інтегративний характер. Зокрема, вона розглядається як складна система, що поєднує лінгвістичні, комунікативні та соціокультурні компоненти, рівень сформованості яких забезпечує ефективну міжкультурну взаємодію [Дівінська : 171]. Це дозволяє визначити іншомовну міжкультурну компетентність як здатність особистості використовувати іноземну мову як інструмент міжкультурного спілкування, враховуючи культурні норми, традиції та особливості поведінки представників інших культур.

Важливою характеристикою іншомовної міжкультурної компетентності є її діяльнісний характер. Вона проявляється у здатності особистості не лише володіти відповідними знаннями, а й застосовувати їх у реальних комунікативних ситуаціях, адекватно реагувати на культурні відмінності та долати можливі комунікативні бар'єри. Формування цієї компетентності передбачає розвиток умінь інтерпретувати культурні явища, аналізувати поведінку представників інших культур і будувати власну комунікативну стратегію відповідно до ситуації спілкування [Калашнік : 1].

Таким чином, іншомовна міжкультурна компетентність як педагогічна категорія є інтегративною характеристикою особистості, що включає систему знань, умінь, навичок і ціннісних установок, які забезпечують ефективну міжкультурну взаємодію в умовах іншомовного спілкування. Її сутність полягає у здатності особистості до діалогу культур, адекватного сприйняття культурного різноманіття та успішної комунікації в полікультурному середовищі.

Проблема визначення структури іншомовної міжкультурної компетентності є однією з найбільш дискусійних у сучасній педагогічній науці, що зумовлено складністю та інтегративним характером цього явища. Аналіз науко-

вих підходів свідчить про відсутність єдиної моделі її структури, однак більшість дослідників сходяться на думці, що вона формується як система взаємопов'язаних компонентів, які забезпечують ефективну міжкультурну взаємодію.

У межах європейської освітньої традиції іншомовна комунікативна компетентність розглядається як сукупність лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної складових, що забезпечують мовленнєву діяльність у різних ситуаціях спілкування [Пасічник : 160]. Водночас сучасні дослідження доводять, що така структура є недостатньою для пояснення специфіки міжкультурної взаємодії, оскільки не повною мірою враховує культурний контекст спілкування. Саме тому до її складу доцільно включати соціокультурний компонент, який відображає зв'язок мови з культурою та забезпечує адекватність комунікативної поведінки [Пасічник : 161].

Значний внесок у розроблення структури міжкультурної компетентності зроблено Н. Калашнік, яка виокремлює лінгвістичний, тематичний, соціокультурний, дискурсивний, компенсаторний і навчальний компоненти, що у своїй сукупності забезпечують готовність особистості до іншомовного спілкування [Калашнік : 1]. Такий підхід підкреслює багатомірність досліджуваного явища та його орієнтацію на практичну діяльність. Водночас у працях інших дослідників наголошується на важливості врахування не лише мовних і культурних знань, а й особистісних характеристик – мотивації, ціннісних установок та здатності до рефлексії [Зоріна, Гладка : 197].

У сучасних дослідженнях міжкультурної компетентності простежується тенденція до її розгляду як багатокомпонентного утворення, що включає когнітивний, афективний та поведінковий аспекти. Зокрема, В. Хаманюк та співавтори зазначають, що попри різноманітність підходів до визначення структури міжкультурної компетентності, вона зберігає спільне концептуальне ядро – знання, установки та поведінкові стратегії, що забезпечують ефективну міжкультурну взаємодію [Хаманюк 2024 : 1]. Автори також підкреслюють, що сучасне розуміння міжкультурної компетентності суттєво розширилося під впливом глобалізаційних

процесів і міграції, унаслідок чого до її структури додаються нові компоненти, однак базові складові залишаються незмінними, що свідчить про динамічний характер досліджуваного явища [Хаманюк 2024 : 1–2].

Узагальнюючи наукові підходи, доцільно розглядати структуру іншомовної міжкультурної компетентності як інтегративну систему, що включає взаємопов'язані когнітивний, комунікативний, соціокультурний, ціннісно-мотиваційний та діяльнісний компоненти.

Когнітивний компонент охоплює систему знань про мову та культуру, включаючи уявлення про національно-культурні особливості, соціальні норми та цінності суспільства. Він включає не лише інформацію про країну, мову якої вивчається, а й розуміння культурних відмінностей і соціальних норм, що визначають поведінку носіїв цієї культури. Саме цей компонент створює підґрунтя для формування адекватного сприйняття іншої культури та забезпечує можливість інтерпретації культурних явищ у процесі спілкування [Зоріна, Гладка : 197].

Комунікативний компонент передбачає сформованість мовленнєвих умінь і навичок, необхідних для здійснення ефективної взаємодії, а також здатність добирати мовні засоби відповідно до конкретної ситуації спілкування. Він тісно пов'язаний із соціокультурним, оскільки ефективність міжкультурної взаємодії значною мірою залежить від умінь враховувати культурні особливості співрозмовника. У структурі цього компонента значне місце посідають дискурсивні та стратегічні елементи, які забезпечують здатність до побудови зв'язного висловлювання та подолання комунікативних труднощів [Калашнік : 1].

Соціокультурний компонент відображає здатність особистості враховувати культурні норми, традиції та моделі поведінки представників іншої культури, що є необхідною умовою досягнення взаєморозуміння. Його значення полягає в забезпеченні адекватності комунікативної поведінки та запобіганні міжкультурним непорозумінням [Пасічник : 161]. Цей компонент безпосередньо пов'язує мовленнєву діяльність із культурним контекстом та забезпечує здатність особистості орієнтуватися в різних соціокультурних ситуаціях.

Ціннісно-мотиваційний компонент характеризує ставлення особистості до інших культур, рівень її толерантності, відкритості та готовності до міжкультурного діалогу, що визначає спрямованість комунікативної діяльності. Дослідники підкреслюють, що позитивна мотивація до взаємодії з представниками інших культур і відкритість до культурного різноманіття є необхідними умовами ефективної комунікації [Зоріна, Гладка : 197]. Саме цей компонент визначає спрямованість особистості на взаєморозуміння та співпрацю в умовах полікультурного середовища.

Діяльнісний компонент забезпечує практичну реалізацію іншомовної міжкультурної компетентності та проявляється у здатності застосовувати набуті знання й уміння в реальних ситуаціях спілкування, адаптувати власну поведінку до умов міжкультурної взаємодії та обирати ефективні комунікативні стратегії. Він проявляється у вмінні адаптувати власну поведінку до культурних особливостей іншомовного середовища та ефективно вирішувати комунікативні завдання, а також у здатності до рефлексії та корекції власних дій відповідно до умов взаємодії [Калашнік : 1].

Важливо підкреслити, що зазначені компоненти функціонують не ізольовано, а у тісному взаємозв'язку, утворюючи цілісну систему. Недостатній рівень сформованості хоча б одного з них може суттєво знизити ефективність міжкультурної комунікації, оскільки успішна взаємодія передбачає одночасну актуалізацію знань, умінь, цінностей і поведінкових стратегій. Саме інтеграція цих складових забезпечує здатність особистості до адекватного сприйняття культурного різноманіття та ефективної взаємодії в полікультурному середовищі.

У сучасній педагогічній науці іншомовна міжкультурна компетентність розглядається не лише як результат навчання іноземної мови, а як важлива педагогічна категорія, що визначає зміст, цілі та результати освітнього процесу. Її становлення пов'язане з переходом від знаннєвої парадигми освіти до компетентнісної, у межах якої пріоритетним стає формування здатності особистості діяти в реальних життєвих ситуаціях, зокрема в умовах міжкультурної взаємодії.

Сучасна концепція мовної освіти ґрунтується на принципі єдності мови і культури, відповідно до якого процес оволодіння іноземною мовою передбачає одночасне засвоєння культурних норм, цінностей і моделей поведінки носіїв цієї мови. У цьому контексті іншомовна міжкультурна компетентність виступає як інтегративний результат навчання, що поєднує мовну підготовку з культурною обізнаністю та соціальним досвідом особистості [Пасічник : 160].

У педагогічному вимірі іншомовна міжкультурна компетентність виконує кілька важливих функцій. По-перше, вона визначає мету навчання іноземних мов, яка полягає не лише у формуванні мовленнєвих умінь, а й у розвитку здатності до міжкультурного діалогу. По-друге, вона виступає критерієм результативності освітнього процесу, оскільки рівень її сформованості відображає готовність здобувача освіти до ефективної взаємодії в полікультурному середовищі. По-третє, вона виконує світоглядну функцію, сприяючи формуванню толерантності, відкритості та поваги до культурного різноманіття.

З позиції компетентнісного підходу іншомовна міжкультурна компетентність є складовою загальної іншомовної комунікативної компетентності, однак водночас виходить за її межі, оскільки охоплює не лише мовні, а й соціокультурні та ціннісні аспекти особистості. У цьому зв'язку науковці наголошують на необхідності розглядати її як самостійну педагогічну категорію, що інтегрує різні компоненти професійної та особистісної підготовки [Пасічник : 162].

Важливим аспектом є орієнтація іншомовної міжкультурної компетентності на діяльність. Вона формується у процесі активної взаємодії суб'єктів освітнього процесу та проявляється у здатності застосовувати набуті знання й уміння в реальних ситуаціях спілкування. Саме тому сучасна методика навчання іноземних мов передбачає використання таких форм і методів роботи, які моделюють міжкультурну комунікацію та сприяють формуванню практичного досвіду взаємодії.

У цьому контексті важливу роль відіграють компетентнісно орієнтовані підходи до навчання, зокрема комунікативно-діяльніс-

ний, культурологічний та особистісно орієнтований, які забезпечують інтеграцію мовного та культурного компонентів навчання. Поєднання цих підходів сприяє формуванню особистості як суб'єкта міжкультурної взаємодії, здатного орієнтуватися в полікультурному світі та ефективно здійснювати комунікацію [Гарлицька 2025 : 100].

Іншомовна міжкультурна компетентність як педагогічна категорія виступає системоутворювальним елементом сучасної мовної освіти. Вона визначає стратегічні орієнтири навчання іноземних мов, інтегрує мовні та культурні аспекти підготовки та забезпечує формування особистості, здатної до ефективної діяльності в умовах глобалізованого світу. Її значення полягає у забезпеченні переходу від засвоєння знань до розвитку компетентної, соціально активної та культурно чутливої особистості.

Висновки. У результаті проведеного дослідження уточнено сутність іншомовної міжкультурної компетентності як педагогічної категорії та визначено її структуру в контексті сучасної мовної освіти.

Аналіз наукових підходів засвідчив, що іншомовна міжкультурна компетентність є складним інтегративним утворенням, яке поєднує мовні, культурні, соціальні та особистісні характеристики. Вона формується на перетині іншомовної комунікативної та міжкультурної підготовки особистості та передбачає здатність до ефективної взаємодії з представниками інших культур у процесі іншомовного спілкування.

З'ясовано, що сутність іншомовної міжкультурної компетентності полягає у здатності особистості здійснювати міжкультурну комунікацію з урахуванням культурних особливостей, норм і цінностей іншого соціуму, а також інтерпретувати явища іншої культури крізь призму власного культурного досвіду.

Узагальнення наукових досліджень дало підстави визначити структуру іншомовної міжкультурної компетентності як багаторівневу систему взаємопов'язаних компонентів: когнітивного, комунікативного, соціокультурного, ціннісно-мотиваційного та діяльнісного. Їхня взаємодія забезпечує цілісність компетентності та визначає ефективність міжкультурної комунікації.

Встановлено, що іншомовна міжкультурна компетентність виступає важливою педагогічною категорією, яка визначає стратегічні орієнтири сучасної мовної освіти. Вона є не лише метою навчання іноземних мов, а й результатом освітнього процесу, що відображає готовність особистості до функціонування в умовах полікультурного середовища.

Формування іншомовної міжкультурної компетентності є необхідною умовою підготовки сучасного фахівця, здатного до ефективної професійної та соціальної взаємодії в глобалізованому світі. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні методичних засад формування цієї компетентності та впровадженні ефективних технологій її розвитку в освітньому процесі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарлицька Т. Г. Ключові підходи до формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови. Педагогіка і психологія : наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. 2025. № 1 (5). С. 99–104. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pp/article/view/3002>
2. Дівінська Н. Методичні аспекти розвитку іншомовної компетентності науково–педагогічних працівників. Проблеми освіти. 2019. Вип. 93. С. 169–174. URL: <https://imzo-journal.org.ua/index.php/journal/article/download/13/13/>
3. Зоріна А. Е., Гладка О. В. Формування міжкультурної компетентності учнів старшої школи у процесі навчання іноземної мови. Актуальні питання філології і методики викладання мов : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 26–27 квітня 2018 р., м. Кривий Ріг. Кривий Ріг, 2018. С. 194–201. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/5418>
4. Калашник Н. В. Структура міжкультурної комунікативної компетентності іноземних студентів – майбутніх медиків. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка. 2014. № 3. С. 97–103. URL: <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/pedagogy/article/download/1469/1306/2616>
5. Пасічник О. С. Міжкультурна компетентність як складова іншомовної комунікативної компетентності. Збірник наукових праць Інституту педагогіки НАПН України. С. 159–165. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725323/1/Pasichnyk_Intercultural_Competence.pdf
6. Хаманюк В. П., Карпюк В., Шуміліна І., Устінова В. The concept of «intercultural competence» in educational and scientific discourses. Advanced Education (Educational Dimension). 2024. Vol. 11. P. 1–27. DOI: <https://doi.org/10.55056/ed.715>. URL: <https://acnsi.org/journal/index.php/ed/article/view/715>

REFERENCES

1. Harlytska, T. H. (2025). Kliuchovi pidkhody do formuvannya mizhkulturnoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv anhliiskoi movy [Key approaches to developing intercultural competence of future English language teachers]. Pedagogika i psykholohiia : naukovi zapysky Lvivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttiediiialnosti, 1(5), 99–104. <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/pp/article/view/3002>
2. Divinska, N. (2019). Metodichni aspekty rozvytku inshomovnoi kompetentnosti naukovo–pedagogichnykh pratsivnykiv [Methodological aspects of developing foreign language competence of academic staff]. Problemy osvity, 93, 169–174. <https://imzo-journal.org.ua/index.php/journal/article/download/13/13/>
3. Zorina, A. E., & Hladka, O. V. (2018). Formuvannya mizhkulturnoi kompetentnosti uchniv starshoi shkoly u protsesi navchannia inozemnoi movy [Developing intercultural competence of upper secondary school students in the process of foreign language learning]. In Aktualni pytannia filolohii i metodyky vykladannia mov (pp. 194–201). Kryvyi Rih. <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/5418>
4. Kalashnyk, N. V. (2014). Strukturamizhkulturnoikomunikatyvnoikompetentnosti inozemnykhstudentiv–maibutnix medykiv [The structure of intercultural communicative competence of foreign students – future medical professionals]. Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: pedagogika, 3, 97–103. <https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/pedagogy/article/download/1469/1306/2616>
5. Pasichnyk, O. S. (n.d.). Mizhkulturna kompetentnist yak skladova inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti [Intercultural competence as a component of foreign language communicative competence]. Zbirnyk naukovykh prats Instytutu pedagogiky NAPN Ukrainy, 159–165. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725323/1/Pasichnyk_Intercultural_Competence.pdf
6. Hamaniuk, V., Karpiuk, V., Shumilina, I., & Ustinova, V. (2024). The concept of «intercultural competence» in educational and scientific discourses. Advanced Education (Educational Dimension), 11, 1–27. <https://doi.org/10.55056/ed.715>

A. M. YALOVA

Postgraduate Student,

Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine

E-mail: kulishevskaya2001@gmail.com

https://orcid.org/0009-0001-8749-065X

FOREIGN LANGUAGE INTERCULTURAL COMPETENCE AS A PEDAGOGICAL CATEGORY: ESSENCE AND STRUCTURE

The article presents a theoretical analysis of foreign language intercultural competence as a pedagogical category within the context of contemporary educational space. The relevance of the study is determined by globalisation processes, Ukraine's European integration, and the growing role of intercultural communication, which necessitates the preparation of individuals capable of effective interaction with representatives of other cultures. The study identifies contradictions between the demands of modern language education and the absence of a unified approach to defining this competence in pedagogical science.

The essence of foreign language intercultural competence is clarified as an integrative characteristic of the individual that combines knowledge, skills, abilities, and value orientations required for effective intercultural communication in a foreign language. The inseparable connection between language and cultural preparation is substantiated as the defining feature of this competence as a pedagogical phenomenon.

The structure of the competence is defined as a multilevel system of five interrelated components: cognitive (knowledge of language, culture, and social norms), communicative (speech skills for intercultural interaction), sociocultural (awareness of cultural norms and behavioural patterns), value-motivational (tolerance and openness to cultural diversity), and activity-based (practical application in real communicative situations).

The significance of foreign language intercultural competence as a system-forming pedagogical category is substantiated – one that serves as the goal, the criterion of effectiveness, and the worldview orientation of modern language education. Prospects for further research concern the development of methodological foundations for forming this competence in the educational process.

Key words: foreign language intercultural competence, intercultural communication, foreign language education, competence structure, pedagogical category, sociocultural component, competency-based approach.

Дата першого надходження статті до видання: 12.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

